

**Методичні рекомендації
щодо організації освітнього процесу в закладах професійної
(професійно-технічної) освіти
у 2025 – 2026 навчальному році**

Система освіти України продовжує функціонувати в умовах Війни в Україні призвела до дестабілізації в багатьох аспектах суспільного життя. Однією з найбільш уразливих галузей стала освіта, яка не встигла стабілізуватися після випробування глобальною пандемією. Навчальні заклади, змушені адаптуватися до обмежень та загроз, стикнулися із завданням гарантувати безпеку, надійність та доступність освіти в найскладніших умовах.

Вплив війни на освіту в Україні – це питання, яке потребує аналізу та обговорення, адже від нього залежить культурне майбутнє як країни загалом, так і наступних поколінь.

Війна призвела до виникнення питань доступності та безпеки освіти. Багато дітей втратили можливість долучитися до навчального процесу, педагоги під загрозою обстрілів викладали в регіонах, де ведуться або потенційно можуть відбуватися бойові дії. Такі умови потребують серйозного планування освітніх процесів та забезпечення належних умов навчання в умовах війни.

У 2025/2026 році пріоритетними продовжують бути такі напрями освітньої діяльності:

- координація та співпраця між державними органами, міжнародними співтовариствами, місцевими організаціями, соціальними працівниками та незалежними експертами для забезпечення максимальної освітньої можливості та захисту всіх учасників освітнього процесу в умовах навчання;

- гарантування доступності освіти з достатнім фінансуванням, інфраструктурою та обладнанням;

- забезпечення навчальних процесів не лише методичними матеріалами, а й соціальною та емоційною підтримкою, культурними заняттями, доступом до новітніх технологій;

- забезпечення доступних та рівних можливостей для всіх учасників освітніх процесів із метою запобігання дискримінації та нерівності можливостей;

- сприяння підготовці й компетенції педагогічних працівників до роботи зі здобувачами освіти, які мають відставання у навчальному процесі або психологічні травми, які перешкоджають цілковитій адаптації у колективі або освітньому середовищі.

ПОЧАТОК НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ (РЕКОМЕНДАЦІЇ МОН)

У відповідності до листа Міністерства освіти і науки України від 22 липня 2025 року за № 1/15298-25 «Про організацію освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти у 2025 – 2026 навчальному році»

● Освітній процес у 2025/2026 навчальному році в закладах професійної (професійно-технічної) освіти рекомендуємо організувати в звичайному (очному) форматі. Проте, залежно від безпекової ситуації в кожній окремій адміністративно-територіальній одиниці обласними військовими державними адміністраціями може бути прийнято рішення про здійснення освітнього процесу у дистанційній або змішаній формі. Наголошуємо, що в умовах воєнного стану пріоритетом для всіх є забезпечення максимально можливої безпеки кожного учасника освітнього процесу. Тому, освітній процес в звичайному (очному) форматі може бути організовано тільки в тих закладах (П)ПТ)О, у яких наявне укриття відповідно до Вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 30 липня 2018 р. за № 879/32331. Якщо потужностей споруд цивільного захисту недостатньо для укриття всіх учасників освітнього процесу (здобувачів освіти, працівників закладу) освітній процес можна організувати позмінно.

● У разі неможливості організації освітнього процесу у зв'язку з воєнними діями на території, де розташований заклад П(ПТ)О, а також для забезпечення права на освіту здобувачів з числа внутрішньо переміщених осіб, пропонуємо керуватись Положенням про внутрішню академічну мобільність здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, які навчаються у закладах професійної (професійно-технічної) освіти України (наказ Міністерства освіти і науки України від 26 березня 2022 р., зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20 квітня 2022 року за № 437/37773).

● Звертаємо увагу, що Міністерство освіти і науки України затвердило зміни до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти (наказ МОН від 20 червня 2025 року № 890, додається). Ключовою зміною стало збільшення кількості годин на вивчення предмета «Захист України» для 10 – 11 класів: 2 години на тиждень замість 1,5 годин. Це рішення зосереджує увагу на важливості практичної підготовки учнів і учениць до викликів сучасності та гарантує достатній час для якісного засвоєння життєво важливих навичок. Зміни набирають чинності з 1 вересня 2025 року. У зв'язку з цим, просимо внести зміни до робочих навчальних планів для перших, других та третіх курсів та зробити перерозподіл годин у першу чергу годин інваріантної складової.

● Також нагадуємо, що затверджено Положення про переривання навчання здобувачами професійної (професійно-технічної) освіти та надання їм

академічної відпустки в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану (особливий період) (наказ Міністерства освіти і науки України від 05 квітня 2023 р. № 394, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 25 травня 2023 р. за № 865/39921).

● Для проведення практичної частини (виробничого навчання та виробничої практики) рекомендуємо задіяти навчальні майстерні, лабораторії, полігони свого закладу П(ПТ)О та/або, за потреби, іншого закладу П(ПТ)О, а також місця, відведені для проходження практики на підприємствах. Для деяких професій можливе проходження виробничого навчання та виробничої практики з використання технологій дистанційного навчання.

● Також рекомендуємо зарахувати результати проходження виробничої практики, здобуті шляхом неформальної освіти у разі працевлаштування здобувачів освіти на підприємстві (установі, організації), у тому числі й за кордоном, що має бути підтверджено відповідним листом керівника цього підприємства (установи, організації) або довідкою. Під час державної кваліфікаційної атестації здобувачів освіти атестувати за досягнутим рівнем кваліфікації. Державну кваліфікаційну атестацію можливо проводити з використанням технологій дистанційного навчання.

● За потреби, враховуючи безпекову ситуацію в кожній окремій адміністративно-територіальній одиниці, просимо розглянути можливість для учнів 2-го і 3-го курсів закладів П(ПТ)О розпочати освітній процес раніше 1 вересня 2024 року. Також рекомендуємо використання суботніх днів у теплу частину року та внесення відповідних змін до графіку освітнього процесу та відпусток працівників.

● Варто звернути особливу увагу на те, що Міністерство освіти і науки затвердило шкалу співвіднесення оцінок різних країн та української 12-бальної системи для перезарахування результатів навчання, здобутих здобувачами освіти за кордоном.

За допомогою таблиць викладачі зможуть перезараховувати оцінки з предметів, спільних для обох країн.

Решту предметів (українознавчий компонент) вони можуть вивчати відповідно до [модифікованих \(скорочених\) програм](#) і проходити оцінювання дистанційно.

Таблиці охоплюють 26 країн Європи та світу: Словаччина, Болгарія, Литва, Бельгія, Фінляндія, Туреччина, Естонія, Ізраїль, Ірландія, Іспанія, США, Латвія, Швеція, Австрія, Швейцарія, Румунія, Норвегія, Канада, Німеччина, Польща, Чехія, Італія, Велика Британія, Нідерланди, Угорщина та Франція.

Оцінки, отримані в інших країнах, потрібно переводити за загальною таблицею. Як відомо, раніше для здобувачів освіти була можливість перезараховувати оцінки, проте заклади освіти не мали чітких рекомендацій для їхнього переведення.

Водночас якщо моделі оцінювання відрізняються, МОН рекомендує виставляти оцінку на користь здобувача освіти. Наприклад, якщо здобувач(ка) отримав/-ла в Німеччині оцінку «1» (дуже добре), що відповідає українському високому рівню, можна виставляти найвищу оцінку — «12».

Отже, тепер здобувачі освіти, які одночасно навчаються в школі за кордоном і в закладі освіти України, мають можливість скласти річне оцінювання перед початком наступного навчального року з перезарахуванням результатів навчання за кордоном.

В Міністерстві освіти аргументують затвердження таких таблиць створенням умов, аби українські здобувачі освіти за кордоном мали можливість зберігати свій зв'язок з Україною, але водночас не мали подвійного навантаження під час навчання.

●Рекомендуємо користуватися можливостями онлайн платформи в освітньому процесі. У зв'язку з цим, просимо звернути увагу на оновлення навчальних планів закладів П(ПТ)О, що здійснюють підготовку робітників за цими професіями. Просимо також здійснити заходи щодо підвищення рівня обізнаності педагогічних працівників щодо психологічної підтримки учасників освітнього процесу; проведення в закладах П(ПТ)О навчань і тренувань учасників освітнього процесу щодо дій під час загроз та виникнення надзвичайних ситуацій різного характеру, зокрема спричинених воєнними діями; підготовки закладів П(ПТ)О до роботи в осінньо-зимовий період та в умовах можливих обмежень у використанні енергоресурсів. Наголошуємо, що в умовах воєнного стану пріоритетом для всіх є забезпечення максимально можливої безпеки кожного учасника освітнього процесу.

●Звертаємо особливу увагу, що відповідно до наказу Міністерства від 01.09.2009 №806 «Про використання навчально-методичної літератури у закладах освіти» освітні заклади мають право використовувати в освітньому процесі лише ті підручники та навчально-методичні посібники, які щорічно зазначаються в переліках навчально-методичної літератури для основної і старшої школи на сторінках інформаційного збірника МОН України та мають відповідний гриф.

У 2025-2026 навчальному році, під час організації освітнього процесу, рекомендуємо педагогічним працівникам використовувати матеріали інтернет-ресурсів щодо дій здобувачів освіти в умовах воєнного стану:

- посібник для освітян «Як розповідати школярам про мінну безпеку», розроблений Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) в Україні (<http://surl.li/hglfl>);
- посібник із прикладами ігор та занять для дітей у незвичних обставинах «Чим зайняти дитину в надзвичайній ситуації» (<http://surl.li/frjnj>);
- інструкції для дітей як діяти у надзвичайних ситуаціях у вигляді постерів (<http://surl.li/hglia>);
- правила поведінки цивільного населення під час війни, військового стану: <http://surl.li/btaht>.

При плануванні уроків слід визначити види навчальної діяльності здобувачів освіти з використанням компетентнісного і діяльнісного підходів. Вимоги до уроку, які необхідно враховувати:

1. Урок повинен передбачати не тільки виклад матеріалу, змісту, алей завдання, що передбачають засвоєння, застосування навчальної інформації на практиці.
2. Частина знань і вмінь повинна бути отримана здобувачами освіти у процесі самостійного пошуку шляхом рішення пошукових задач та опанування способів діяльності у процесі пошуку.
3. Виклад навчального матеріалу на уроці може і повинен бути варіативним. В одних випадках викладається готова інформація у формі пояснення, практичного показу і виконання вправ. В інших випадках матеріал вивчається шляхом постановки педагогічними працівниками проблеми та розкриття шляхів і видів навчальної діяльності здобувачів освіти для її доказового рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Міністерство освіти і науки України. Офіційний сайт. URL:
2. Закон України «Про освіту». Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> www.mon.gov.ua.
3. Міністерство освіти і науки України. Офіційний сайт. Державний стандарт загальної середньої освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/nras/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartivpovnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>.
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України в сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в 95 умовах воєнного стану» (№7325 від 28.04.2022). Сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/224257.html>
5. Державний стандарт базової та повної загальної середньої освіти, затверджений постановою КМУ від 23 листопада 2011 року №1392. Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>
6. Верховна Рада України. Офіційний сайт. Наказ Міністерства від 01.09.2009 №806 «Про використання навчально-методичної літератури у закладах освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0806290-09#Text>.
7. Верховна Рада України. Офіційний сайт. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
8. Навчальні програми. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi>
10. Перелік рекомендованої МОН навчальної літератури на 2025/2026 навчальний рік: <https://cutt.ly/pegELgxM>;
11. Наказ МОН від 08.09.2020 №1115 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii 28.09.2020 za №941/35224) «Деякі питання організації дистанційного навчання»: <https://cutt.ly/2egEZADH>.

